

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ПЕРЕХІДНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Хворост О.О., Мілютіна В.В.

Перехідна економічна система – це система, яка перебуває на перехідному етапі від одного свого якісного стану до іншого. Що стосується України, то її економіка переважну частину ХХ ст. розвивалася як економічна система централізовано-планового типу.

До особливостей перехідної економічної системи відносять:

- нестійкість існуючої системи, поступовий перехід до інших;
- альтернативний характер розвитку;
- поява і функціонування перехідних економічних форм, які поєднують елементи старої і нової економічних систем.

Основним змістом перехідного періоду повинен бути процес перетворення суспільних форм володіння, розпорядження й користування власністю в форми приватні.

Соціальну орієнтацію ринкової економіки, яку прагне створити Україна, можна визначити як систему, в основі якої переважає приватна власність, свобода підприємництва, вільний продаж усіх факторів виробництва, товарів та послуг. До головних завдань перехідного періоду повинно входити:

- *Реформування відносин власності* (політика, яка б гарантувала неможливість повернення до малоефективної соціально-економічної моделі, що обмежувала підприємницьку ініціативу);
- *Роздержавлення* (обмеження втручання держави в економічне життя суспільства аж до повного вилучення, відмова від прямого управління державною економікою, створення умов для зростання кількості господарюючих суб'єктів);
- *Приватизація* (перехід у приватну власність значної частки державної власності);
- *Демоніполізація* (створення і захист конкурентного середовища);
- *Лібералізація* (усунення державного контролю за цінами на переважаючу більшість товарів і послуг, залучення зарубіжних капіталів, розробка державної експортної програми, яка б передбачала підтримку експортерів готової продукції);
- *Формування ринкової інфраструктури;*

- *Соціальний захист.*

Треба відмітити, що приватизація в перехідній економіці покликана слугувати реалізації декількох цілей: економічній (підвищення ефективності функціонування господарства); фіскальній (збільшення доходів держбюджету за рахунок продажу державних підприємств у приватні руки); соціальній (забезпечення соціальної стабільності, особливо, коли мова йде про безкоштовну приватизацію)

У даний час в Україні державна машина не здатна розробляти і впроваджувати політику, яка б відповідала цілям уряду. Суспільство пристосовується до функціонування без належної системи державного управління, внаслідок чого зростання тіньової економіки та посилення корупції стають всеосяжними соціально-політичними проблемами. Важливу увагу слід приділяти малому і середньому сектору бізнесу. В усьому світі середні підприємства разом із малими бізнесом утворюють основний хребет економіки.

Хоча українська економіка вже пережила кризовий період, процес „відновлюваного” зростання ще не закінчився, це підтверджується розрахунковими даними щодо рівня використання виробничих потужностей та рівня ВВП. На початку 2005р. ріст ВВП України складав близько 61% від рівня 1991року. При розпаді Радянського Союзу було перервано цикл само відтворення капіталу, що пов'язано розривом технологічних ланцюжків та масованим імпортом продукції кінцевого попиту, яка за співвідношенням „ціна-якість” перевищувала вітчизняні аналоги. Розрив або руйнування циклів відтворення у базових галузях економіки та галузях зорієнтованих на кінцеве споживання, викликав відповідно й розрив ланцюжків відтворення капіталу у суміжних галузях економіки, що призвело до системних кризових явищ.

Більшість людей, на наш погляд, ще не усвідомлюють до кінця складність ринкового господарства та механізм його функціонування, а також роль соціально-економічних інститутів у господарському житті. Можливо, що примітивне розуміння ринку в межах законів попиту і пропозиції призвело до економічної анархії, яку слід подолати на шляху до соціально орієнтовного господарства, головною метою якого є людина.